

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยเบาหวานแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครปฐม ในการศึกษาครั้งนี้มีระเบียบและขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย(Target Population)คือ ผู้ป่วยเบาหวานในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนครปฐมที่ได้รับการรักษาจากแพทย์ที่มารักษาแผนกผู้ป่วยนอก

ประชากรตัวอย่าง (Sample Population) ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวานที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ และได้รับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนครปฐมจำนวน 8 โรงพยาบาล โรงพยาบาลบางเลนจำนวน 1,900คน , โรงพยาบาลสามพรานจำนวน 1,250 คน , โรงพยาบาลกำแพงแสนจำนวน 900 คน , โรงพยาบาลนครชัยศรีจำนวน 689 คน , โรงพยาบาลห้วยพลูจำนวน 600 คน , โรงพยาบาลหลวงพ่อบึงจำนวน 400 คน , โรงพยาบาลพุทธมณฑลจำนวน 200 คน , โรงพยาบาลคอนคาญจำนวน 100 คน รวมทั้งหมด 6,039 คน

ตัวอย่าง(Samples)เป็นผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการตรวจที่แผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนครปฐมที่สุ่มเลือกได้

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling)โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. แบ่งประชากรออกเป็น 8 ชั้นภูมิตามโรงพยาบาลต่าง ๆ กัน และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane 1970:580-581)ด้วย

ความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนหรือผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตร

$$\text{สูตรที่ 1 } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e^2 = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าตามสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{6,039}{1 + 6,039 (0.05)^2} \\ &= 375 \text{ คน} \end{aligned}$$

กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ ใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนในแต่ละชั้นภูมิ

สูตรที่ 2

$$N_j = \frac{N_j \times n}{N}$$

N

N_j = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มตัวอย่างแต่ละโรงพยาบาล

n = ขนาดของตัวอย่างทั้งหมด 375 คน

N_j = จำนวนประชากรในแต่ละโรงพยาบาล

N = จำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละโรงพยาบาล

ดังนั้นจึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลโดยใช้สูตรที่ 2

การเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิตามจำนวนที่กำหนดโดยใช้ (Convenient sampling) สุ่มได้ตัวอย่างจำนวน 375 ตัวอย่าง ได้แก่

1.โรงพยาบาลบางเลน	จำนวน	118	คน
2.โรงพยาบาลสามพราน	จำนวน	78	คน
3.โรงพยาบาลกำแพงแสน	จำนวน	56	คน
4.โรงพยาบาลนครชัยศรี	จำนวน	43	คน
5.โรงพยาบาลห้วยพลู	จำนวน	37	คน
6.โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง	จำนวน	25	คน
7.โรงพยาบาลพุทธมณฑล	จำนวน	12	คน
8.โรงพยาบาลคอนตอม	จำนวน	6	คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกประวัติและข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยเบาหวาน โดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ศาสนา สถานภาพสมรส รายได้ ความเพียงพอรายได้ การศึกษา ภูมิลำเนา ปัญหาสุขภาพ โรคประจำตัว กิจกรรมที่มีส่วนร่วมในสังคม การกิจประจำวัน อาศัยอยู่กับญาติ เจ็บป่วย ซึมเศร้า ยาที่ใช้ประจำ คนดูแล

2. แบบวัดภาวะซึมเศร้า เป็นแบบวัดปัญหาสุขภาพจิตในประชากรไทย แบบตอบด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัด Health Report (HRSR) Scale: The Diagnostic Screening Test for Depression in Thai Population ของพ.ญ.ดวงใจ กษานติกุลและน.พ.นิพันธ์ กาญจนธนาเลิศ และคณะ ใช้วัดภาวะซึมเศร้าประกอบด้วยคำถาม 20 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับอาการ รวมทั้งข้อความที่ผู้อื่นสังเกตเห็นได้ (Objective sign) คือ คำถามว่าถูกคนอื่นทักว่าดูเครียด ซึม หมองคล้ำและพยายามฆ่าตัวตาย แบบสอบถามมีข้อคำถามด้านบวก 3 ข้อ 5,10 และ 15 (รู้สึกสบายใจ ชีวิตอนาคตยังน่าอยู่

มีความหมาย และรู้สึกตัวเองมีคุณค่า) ซึ่งแยกบุคคลทั่วไปและผู้ป่วยซึมเศร้าได้อย่างชัดเจน ส่วนที่เหลือเป็นข้อความด้านลบ จำนวน 17 ข้อ แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

2.1 กลุ่มอาการทางกาย (Vegetive Symptoms) มี 4 ข้อ ได้แก่ เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ อ่อนเพลีย รู้สึกเศร้าซึมเมื่อตื่นนอนตอนเช้า

2.2 ความกระตือรือร้น (Motivation Symptoms) มี 4 ข้อ ได้แก่ รู้สึกเบื่อไม่อยากพูดคุย อยากอยู่เฉย ชีวิตไม่มีความสุข พยายามฆ่าตัวตาย

2.3 กลุ่มอาการทางความคิด (Cognitive Symptoms) มี 4 ข้อ ได้แก่ คิดมากกังวล ไม่มีสมาธิ ตัดสินใจไม่ได้ ต่ำหนีดตัวเอง

2.4 กลุ่มอาการทางอารมณ์ (Psychological or mood symptoms) มี 5 ข้อ ได้แก่ รู้สึกเศร้าหดหู ร้องไห้ เบื่อหน่ายทุกอย่าง คิดอยากตาย คนอื่นทักว่าเครียด ซึม หมองคล้ำ

การให้คะแนนมีค่าคะแนน 4 ระดับ คือ 0-1-2-3 มีเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

ไม่เคย	มีค่าคะแนน	เท่ากับ 0
บางครั้ง (น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง)	มีค่าคะแนน	เท่ากับ 1
ค่อนข้างบ่อย (2-3 วันต่อสัปดาห์)	มีค่าคะแนน	เท่ากับ 2
บ่อยครั้ง (เกือบทุกวัน)	มีค่าคะแนน	เท่ากับ 3

คำถามด้านบวกกลับกันเป็นตรงกันข้าม คะแนนรวมจะอยู่ระหว่าง 0-60 คะแนน

เนื่องจากข้อสุดท้ายจะให้คำตอบเพียงเคย หรือ ไม่เคย จึงให้คะแนน 3 ถ้าตอบเคย และให้ 0 คะแนน ถ้าตอบไม่เคย

The reliability coefficient (Cronbach ' coefficient alpha) ของสเกลนี้คือ 0.91 ใช้คะแนนตัดที่ 30 จะได้ค่า specificity ร้อยละ 90.2 ค่า sensitivity ร้อยละ 85.3 สำหรับ major depression และคะแนนตัดที่ 25 จะได้ค่า specificity ร้อยละ 93.4 สำหรับภาวะซึมเศร้าปานกลาง

การแปลผลคือคะแนนรวมตั้งแต่ 25-29 คะแนนบ่งถึงอารมณ์ซึมเศร้าระดับปานกลาง คะแนนรวมเท่ากับหรือมากกว่า 30 คะแนน บ่งถึงอารมณ์ซึมเศร้าอย่างรุนแรงหรือโรคซึมเศร้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเสนอเรื่องขออนุมัติในการเข้าร่วมเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือเสนอถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดนครปฐม เพื่อเสนอชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลที่แผนกผู้ป่วยนอก
3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โดยผู้วิจัยแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งเรื่องการรักษาข้อมูลเป็นความลับ และขอความร่วมมือในการตอบข้อมูลทั่วไปและประเมินภาวะซึมเศร้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ Statistical Package for the Social Sciences For Windows (SPSS FOR Windows) version 11.5 โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) เป็นการอธิบายลักษณะข้อมูลในรูปแบบของการบรรยายลักษณะต่างๆไป ของข้อมูล เพื่อจัดนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ตารางความถี่ ตารางร้อยละ
2. สถิติวิเคราะห์ (Statistics Analysis)
 - 2.1 การวิเคราะห์ด้วยวิธีการทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์หรือความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยมีอย่างละหนึ่งตัวที่มีระดับการวัดเป็นกลุ่มหรือระดับนามบัญญัติ